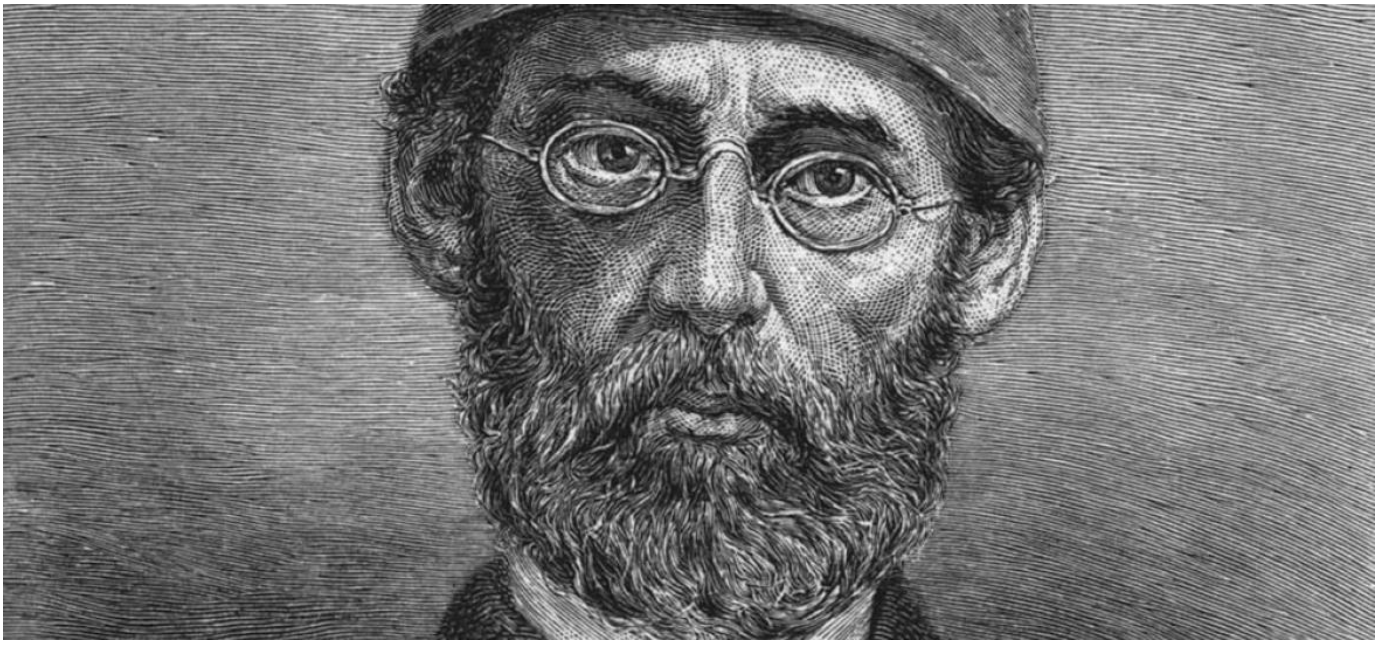

Emin Pasza

Dla Mieszkańca

Niemiecki lekarz i podróżnik, badacz Sudanu i Afryki Wschodniej, słynny w świecie gubernator kierujący wielkim garnizonem w czasach powstania Mahdiego.

Urodził się w Opolu 29 marca 1840 roku pod mniej egzotycznym nazwiskiem, w rodzinie żydowskiego kupca Ludwika Schnitzera; matka jego była Paulina z domu Schweitzer. Rodzice nadali mu imię Izaak.

Dom Schnitzerów znajdował się nad Młynówką, przy dzisiejszej ulicy Minorytów – wówczas Stockgasse. Kiedy mały Izaak miał niespełna dwa lata rodzice przeprowadzili się do Nysy (1841), gdzie w 1845 roku ojciec zmarł. Matka niedługo ponownie wyszła za mąż za protestanta.

Pod wpływem ojczyma w 1846 roku Izaak został ochrzczony. Nadano mu nowe imiona – Eduard Karol Oskar Teodor. W 1858 roku po skończeniu nyskiego Colegium Carolinum, Eduard Schnitzer wyjechał na studia. Studiował we Wrocławiu, Berlinie i Królewcu. W 1864 roku skończył studia medyczne i wyjechał z Niemiec. Został lekarzem wojskowym w armii tureckiej w okolicy dzisiejszego Baru.

Posiadał nieprzeciętne zdolności lingwistyczne, co pozwoliło mu opanować tak egzotyczne języki jak turecki, perski czy arabski. W tym czasie kolejny raz zmienił wyznanie, przechodząc na islam. Jako Tabib Efendi odbywa podróże po Bałkanach i Azji Mniejszej. Po dziesięciu latach wraca do Niemiec. Wkrótce wyjeżdża do Sudanu w charakterze lekarza. Jego praca i duży zmysł organizacyjny zostają docenione. Eduard Schnitzer obejmuje kolejno stanowisko naczelnego lekarza prowincji, a w 1878 roku stanowisko gubernatora Ekwatorii. Wraz z awansem dostaje tytuł beja, a później paszy. Oprócz pracy prowadzi wyprawy badawcze do górnego Nilu, Bugandy, obszarów zamieszkałych przez plemię Lotuko i wielu innych terenów. Swoje spostrzeżenia i okazy wysyła do europejskich towarzystw naukowych i muzeów. Występuje jako Mehemet Emin Effendi, który po awansach ostatecznie zostaje Mehemetem Eminem Paszą.

Powstanie Mahdiego w latach 1883-1885 przeciwko władzy egipsko-tureckiej w Sudanie przyniosło Eminowi Paszy światowy rozgłos. Okazało się bowiem, że był jedynym gubernatorem, który w tej zawierusze nadal pełnił swoją funkcję, kierując dziesięciotysięcznym garnizonem w pobliżu jeziora Alberta.

Zorganizowano kilka wypraw, które miały go wybawić. Na czele jednej z nich stanął znany dziennikarz i podróżnik Henry M. Stanley. W 1888 roku dotarł do E. Paszy. Do odwrotu zmusił go nie przyjazd odsieczy, ale zrzeczenie się Ekwatorii przez Egipt.

Obaj podróżnicy w drogę powrotną wyruszyli dopiero w 1889 roku. Emin Pasza przeszedł na służbę niemiecką i w 1890 roku stanął na czele wojskowej ekspedycji, która miała zbadać obszary w rejonie jeziora Wiktorii, a następnie podporządkować je administracji niemieckiej. Na kolejną wyprawę udał się wraz z Franzem Stuhlmanem, etnografem i zoologiem do Ekwatorii, aby włączyć ją do kolonii niemieckich.

Była to ostatnia wyprawa Emina Paszy. Na zlecenie sułtana Kibonge został zamordowany 23 października 1892 roku przez handlarzy niewolników w pobliżu

jeziora Tanganika.

W ostatnich latach życia i po tragicznej śmierci był bohaterem licznych publikacji prasowych, książkowych. Jego nazwisko umieszczono na trwałe w wielu encyklopediach. Uważni czytelnicy odnajdą jego postać w powieści Henryka Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy”.

W zbiorach Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu nie ma oryginalnych pamiątek związanych z Eminem Paszą. Przedwojenne muzeum zostało utworzone po śmieci Paszy w 1900 roku. Postarano się jednak zaakcentować jego opolski rodowód, wciągając do zbiorów świadectwo urodzenia sporządzone przez opolski magistrat 5 listopada 1900 roku. Z braku oryginalnego konterfektu Emina Paszy, wycięto z jakiejś publikacji jego litograficzny portret, dodając gustowne passe-partout. Po wojnie obie te pamiątki włączono do zbiorów Muzeum Śląska Opolskiego.

Urszula Zajączkowska
fot. Wikipedia

Dane kontaktowe
Wydział Kultury, Promocji i Komunikacji Społecznej

Rynek 1A

45-015 Opole

bp [at] um.opole.pl

www.opole.pl

Lokalizacja

Tagi
Znani Opolanie
Emin Pasza